

Dobolyi Annamária

SZENTKERESZTY STEPHANIE
KÉPZŐMŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉGE¹

Jelen tanulmány célja feltérképezni a ma fellelhető Báró Szentkereszty Stephanie által festett – sok esetben másolt –, művészettörténeti szempontból talán nem annyira kiemelkedő vagy elismert, azonban a bárónő állandó jótekonyságra szentelt életét, munkásságát jól tükröző festményeket. A Szentkereszty Stephanie-ről eddig megjelent visszaemlékezések, tanulmányok mindössze egy-két mondatban utalnak festészeti munkásságára, éppen ezért 2013-as kutatásunk ennek kibővítésére irányult. Sikerült összeírni és felmérni tizenkilenc Szentkereszty Stephanie által festett alkotást, amelyből tizenkét darab egyházi, hét darab pedig múzeumi tulajdonban (a kézdivásárhelyi Incze László Céhtörténeti Múzeumban) található. Munkánkat azonban nem tekintjük befejezettnek. Úgy gondoljuk, hogy lehet olyan Szentkereszty Stephanie által festett és a háromszéki katolikus templomoknak adományozott festmény, amelyről idáig nem sikerült tudomást szerezni. A dolgozatban röviden kitérünk a bárónő halála után épített, ma műemlék épületként nyilvántartott (CV-II-a-B-13276) temetkezési kápolna építéstörténetére is.

Báró Szentkereszty Stephanie gyerekkoráról, tanulmányairól nem sok adat maradt fenn. Nagy Károly egykori árvaházi igazgató visszaemlékezéséből tudjuk, hogy gyermekéveit Hosszúaszón, Szamosfalván és Kolozsváron töltötte.² Tizenegy éves korában édesapja Pestre vitte, hogy megkezdett tanulmányait folytassa, egy felsőbb intézetben nyelv és művészi tanulmányait befejezze. Fővárosi tanulmányairól, mindössze 13 évesen, így írt haza szüleinek: „*nagyon el vagyok foglalva tanulmányaimmal, s az angol és tánc órák is sok időt vesznek fel, igyekszem mindennapos előmeneteleket tenni, hogy jó Szülőimnek mentől több örömet szerezhessenek.*”³ Közben tifuszban is betegeskedett, amely legyengítette szervezetét, de öt év alatt befejezte pesti tanulmányait, és 1858-ban, 16 éves korában hazatért Zágónba, ahol továbbra is szabadidejében szívesen alkotott, festegetett. Életének e korai időszakából nem maradtak fenn festményei.

Festészeti tevékenységéről 1871-es a legkorábbi adatunk, amikor Kolozsváron a Nőegylet szervezésében többedmagával kiállította a Redut termeiben (ma Erdélyi Néprajzi Múzeum székhelye).⁴

Különösen ismert mély vallásossága, mely életét állandó jótekonyságra terelte. Vallásos hite arra ösztönözte, hogy 1876. november 19-én létrehozta a Kézdivásárhelyi Oltáregyletet, a kerület római katolikus papságának támogatásával. A szentléleki Bálinth Károly, a berecki Bálinth László és az alsó-csernátoni (később lemhényi) László József plébánosok segítségével megalakult oltáregylet egyik legfontosabb célja a szegény templomok segélyezése volt. Az egylet a templomok számára nyújtandó tárgyakat főleg gyűjtéssel szerezte be, a megfelelő elosztásukról pedig alapos kimutatást végzett. A bárónő, hogy személyesen is meggyőződhessen a templomok állapotáról, többször meglátogatta a környék plébániáit. Látva a szegényes templomokat, talán így született meg a gondolat, hogy a háromszéki falvaknak bibliai témájú festményeket, illetve oltárképeket készítsen. Az oltáregylet 1892-es kimutatása szerint a bárónő 1880–1892 között négy templomnak adományozott festményt.⁵ A háromszéki falvakon kívül, a marosszéki Kelementelkén is találunk egy Szentkereszty-oltárképet. A bárónő 1879-ben elhunyt legkedvesebb nővérét, báró Szentkereszty Irenét ugyanis ide, a 18. században a Szentkereszty család által építtetett kápolnába temették el. A bárónő az ő emlékére 1898-ban egy Murillo után festett oltárképet adományozott.

Báró Szentkereszty Stephanie sokat utazott, egyrészt saját, másrészt testvére, Iréne egészségi problémáinak enyhítése végett. Ezen kirándulások, utazások is hozzájárulhattak művészettörténeti ismeretinek bővítéséhez, hatással lehettek addigi képzőművészeti képzettségére. Olyan festői tájakat látogatott meg, mint Lussinpicolo (Mali Losinj), Abbázia, Bressanone (Brixen), Montreux, Korfu, Cannes vagy Velenec.⁶ Az 1890-es cannes-i utazásáról naplót is vezetett a bárónő, nagyon részletes tájleírásokkal, amelyekben

¹ A tanulmány korábban megjelent: Tóth Szabolcs Barnabás (szerk.), *Szentkereszty Stephanie Emlékkönyve*, Háromszék Vármege Kiadó, 2013, Sepsiszentgyörgy.

² *Székelly Újság*, 1907. augusztus 24.

³ RNL Kol., Fond 432, dos. 539, 3.

⁴ *Kolozsvári Közlöny*, 1871. november 4.

⁵ LÁSZLÓ József 1892, 6–11.

⁶ *Székelly Újság*, 1907. augusztus 7.; TÓTH Szabolcs 2004, 51.

sajátos festői látásmódja is megmutatkozik: „a tenger melletti hegyek a legsötétebb violette színt öltötték magukra, hasonlólag a felette lévő sötét felhők és ezek, valamint a hegyek közt aranyszínű volt a láthatár, hasonló sugarakkal törve át a felhőkön, végtére a nap telyes pompájában kiért, gyönyörű aranyozott színben a tenger fölött és ilyenekben tükröződött vissza a tengerben, a melynek Reflex-je ahol a hegyek voltak sötétlila volt más helyt pedig nagyon világos kék.”⁷ Ugyanakkor utazásai során olyan festészeti központokat ismert meg, mint Róma, Milánó és Párizs, ahol találkozhatott az előző korok kiváló képzőművészeti alkotásaival. Akár ezzel is magyarázhatnánk, hogy fennmaradt munkái többségükben másolatok. Köztudott azonban, hogy a 19. század folyamán a klasszikus nagy munkák másolása az akadémiai képzés szerves része volt. A művészé váláshoz nélkülözhetetlenek tartották a másolni tudást, és ez divatos volt a magyar alkotók körében is. Jól ismert Balló Ede és Székely Bertalan ilyen jellegű munkássága is. A másolatok a régi mesterek megismertetésének, a művészettörténet tanításának is eszköze volt. A 19. század második felében a másolatgyűjtemények létrehozását minisztériumi szinten is támogatták. Trefort Ágoston minisztersége idején (1872–1888) utazási és másolási ösztöndíjat alapított, 1871–1898 között körülbelül 50 másolat készült állami megrendelésre.

Szentkereszty Stephanie zömében bibliai témájú festményeket másolt (13 db.), de a fennmaradt munkák között találunk két tájképet, három csendéletet és egy életkép ábrázolást is. Egy ilyen „újrateremtés” során a bárónőnek módja nyílt rá, hogy részletről részletre elmélyedjen a kiválasztott alkotás színkezelésében, technikájában, képi gondolkodásmódjában, festészeti tudása pedig egyre inkább tökéletesedett, amint a különböző korok igazán nagy művészeinek ecsetvonásait „leutánozta”. Mivel tökéletes másolat nincs a munkák Stephanie egyéniségét is visszatükrözik, így valamilyen szinten az egyediség értékével is bírnak. A legkorábbi másolt munkái a 16. századi érett reneszánsz remekei – Correggio és Veronese. Ezt követik az itáliai és spanyol barokk képviselői – Sassoferrato, Murillo, Guido Reni, ugyanakkor megtaláljuk a magyar klasszicizmus kiemelkedő alakjának, id. Markó Károlynak egyik híres munkáját is. Kortársait is másolta, a német Bernhard Plockhorst és a magyar Melka Vincze két-két munkáját. Eddigi ismereteink szerint tíz festő munkáját másolta: Antonio Allegri da Correggio (1489–1534), Paolo Veronese (1528–1588), Guido Reni (1575–1642), Giovanni Battista Salvi da Sassoferrato (1609–1685), Bartolomé Esteban Murillo (1618–1682), Carlo

Maratta (1625–1713), Pompeo Girolamo Battoni (1708–1787), id. Markó Károly (1793–1860), Bernhard Plockhorst (1825–1907) és Melka Vince (1834–1911).

Nem maradtak fenn vázlatkönyvek, művészeti albumok vagy olyan feljegyzések, amelyekből kiderülne, hogy honnan és hogyan készítette a másolatokat, és hogy ő maga hogyan vélekedett alkotásairól. Így találgatás helyett, inkább a konkrétumokat, a ma fellelhető festmények általános jellemzőit és mai állapotukat ismertetjük az alábbiakban. A 2013-as kutatásaink során tizenkét településen találtunk báró Szentkereszty Stephanie által festett és adományozott bibliai témájú festményt: Bélafalva, Bereck, Feltorja, Futásfalva, Gelence, Imecsfalva, Kelementelke, Kézdimartonos, Kézdivásárhely, Lemhény, Ozsdola és Zágón. A feltorjai és a kézdivásárhelyi Szentháromság templom kivételével, a falvaknak adományozott Szentkereszty-festmények ma is a templomok falait díszítik. Feltorján és Kézdivásárhelyen a plébániákon őrzik. A legkorábbi fennmaradt munkája – az Antonio Correggio után 1873-ban festett Krisztus születése kép – a zágoni római katolikus templomban található. Adományozásának pontos dátumát nem tudjuk, de édesanyjának 1862-es, édesapjának 1879-es elvesztése után ajánlhatta fel a szülei nyugvóhelyül szolgáló templomnak. A bárónő a festmény alá egy emléktáblát is elhelyeztetett „Báró Szentkereszty István és neje Dániel Annának, mint páratlan jó szülőknek emlékezetét kegyelettel őrzi hálás leányuk Stephánia” felirattal. Később, 1969-ben ezt a táblát a templom bejáratától balra helyezték át.⁸

Általánosságban elmondhatjuk, hogy a festményeket nem látta el kézjegyével. Egyetlen esetben, a berecki Szeplőtelen fogantatás ábrázolásán, a jobb alsó sarokban találkozunk szignójával (B. Szentkereszty Stéphanie 1885). A többi munkánál a festmény hátoldalán, a vászonra feketével tüntette fel, hogy az ő munkája, mikor készítette, illetve mikor adományozta a templomoknak, és a legtöbb esetben azt is, hogy ki után másolta. A keretek alapanyaga fa, de sok esetben gipsz rátéttel, bondel típusú képkerettel is találkozunk. Minkét változat arany vagy bronz festést kapott, és minden esetben a festmények az eredeti keretben maradtak fenn. A festmények mai állapotát tekintve, általánosságban elmondható róluk, hogy koruknak megfelelő állapotban vannak. Néhány közülük azonban restaurálásra szorul, mert a festmények felülete nagyon szennyezett, a festékréteg elsötétedett vagy rosszabb esetben ledörzsölődött, lepergett.

Van azonban néhány festmény, amelynek hollétéről nem tudunk. Ilyen a Trefort Ágoston

⁷ Naplóm a Cannesba töltött időről és odautazásról 1890. január 17-től április 17-ig.

⁸ Zágoni római katolikus plébánia levéltára, *Historia Domus*, 1969.

(1817–1888) akadémikus, művelődéspolitikus, közoktatási és vallásügyi miniszter portréja, amelyet a bárónő 1885-ben készített.⁹ Ide tartozik a kézdiszentkereszti templomnak festett Mária-oltárkép, amelyet a plébánia iratai szerint a bárónő Kovács Elek plébános szolgálata alatt adományozott a templomnak.¹⁰ Kutatásunk során a sósmezői katolikus templomnak, 1891-ben adományozott Krisztus képre¹¹ sem sikerült rátalálnunk.

De nemcsak ő festett, hanem őt is megfestették. Az árvaház 1877-ben kapta ajándékba a bárónő egyik portréját, melyet Harrison Margaretha, báró Szentkereszty Iréne drezdai társalkodónője készített és ajándékozott az intézménynek.¹² 1879-ben az erdélyi családok kedvelt portréfestője, Kőváry Endre (1832–1918) is megfestette Szentkereszty Stephanie portréját.¹³ Nem tudunk személyes kapcsolatról vagy találkozásról, de úgy gondoljuk, hogy a bárónő ismerhette a Kolozsváron élő Kőváry Endre munkásságát. Kőváry olyan elismert festőkkel, mint Munkácsy Mihály és Barabás Miklóssal kerül kapcsolatba, akik elismerően nyilatkoznak munkásságáról. Ugyanakkor Kolozsváron olyan művészek társaságában állít ki, mint Feszty Árpád, Ligeti Antal, Melka Vince, Mészöly Géza vagy Thán Mór, akiknek alkotásaival Szentkereszty Stephanie is találkozhatott.

A bárónő végrendeletében külön kitér festményeinek további sorsára is. Végakarata az volt, hogy a halálakor az árvaház déli szárnyában, az emeleti nagyobb terembe berendezett képtárban lévő festmények felügyelete és gondozása az árvaház mindenkor igazgatójának feladata legyen. A képtárnak hagyta azokat a képeket, amelyek halálakor ott voltak találhatóak. Szándéka az volt, hogy halála után a gyűjtemény felvegye a *Zágoni Báró Szentkereszty Stephánie Képtár* nevet, és hogy hetenként egyszer, bizonyos mérsékelt díj mellett, kellő felügyelettel, az érdeklődő közönségnek látogatható legyen. Figyelme arra is kitért, hogy abban az esetben, ha az árvaháznak idővel szüksége lenne erre a nagyteremre, akkor a kápolna építésére kijelölt összegből, képei és ingóságai részére egy külön termet vagy pavilont építtessenek.¹⁴ Végrendelete szerint egy külön kimutatást is készített a képtári festményeiről, de sajnos erről már nincs ismeretünk. Az biztos, hogy ma nagy tisztelet és megbecsülés övezi a bárónő személyét és munkásságát, azonban nincs egy állandóan látogatható festészeti gyűjtemény.

A bárónő halála után épült fel az árvaház udvarára az a kápolna, amelynek megépítését végrende-

letében szintén az utókorra bízta, és amely egyben Szentkereszty Stephanie örök nyugalóhelye lett. Végrendeletében kitért eltemetésének körülményeire is.¹⁵ Különleges kérése – tartva attól, hogy élve temetik el – hogy szívét egy szakképzett orvos szűrje át, vagy ha az nem lehetséges, szívét távolítsák el. Kívánsága az volt, hogy fekete atlasz vagy bársony ruhába temessék el, holtteste mellé pedig helyezték azt a kis aranyozott feszületet, amely mindig az ágya mellett állt. Koporsója köré friss virágokat tegyenek, a temetésére érkező rokonokat, vendégeket, illetve vezetése alatt álló intézetek tisztviselőit, árváit és szegényeit bőségesen lássák el étellel. Ugyanakkor kérése, hogy holttestét érc koporsóba helyezték, és a Háromszék-megyei „Erzsébet” Árvaleánynevelő Intézet kertjébe temessék el, amelyre később egy kápolnát építsenek. Ennek felállítására tízezer korona összeget hagy az intézetre, valamint kétezer koronát a kápolna és kriptafenntartására. Végül akarata, hogy a kápolna az intézet nyugati részén lévő kertben épüljön, fenyőfákkal ültessék körbe, és a közhasználatból kivéve főként az árvák imahelyéül szolgáljon. További kérése, hogy az építendő kápolnát augusztus 20-án Szent István magyar király nevére és tiszteletére szenteljék fel, amely egyben a bárónő és néhai apjának neve is. Az épület homlokzatára a családi címer és az építetés dátuma mellé a következő feliratot kérte: „Emelte zágoni Báró Szentkereszty Stephanie az Úrnak nagyobb dicsősége és az árvák ajtatosságának fejlesztésére”. Végül azt kérte, hogy koporsóját a kápolna alatti sírboltban külön és egyedül egy szarkofágra (köemelőnyre) helyezték, és kriptáját soha ne falazzák be, hanem bejáratát ajtóval lássák el, hogy az bármikor felnyitható legyen.

A bárónő végrendeletének családja részéről Báró Szentkereszty Béla mint végrendeleti végrehajtója, az intézet vezetőségéből pedig Nagy Károly igazgató nagyon hamar megpróbált eleget tenni. A bárónő holttestének Budapestről való hazaszállítása és eltemetése utáni napokban, pontosabban 1906. július 10-én már a kápolna építésére vonatkozó munkavállalási szerződést meg is kötötték báró Szentkereszty Béla és Apró András építési vállalkozó között. A szerződés alapján a kézdivásárhelyi építőmester kötelezte magát, hogy 1906. augusztus 20-áig a bárónő sírboltja fölé egy 9,96 m hosszú, 6,96 m széles kápolnát épít masszív terméskőalappal, jól égetett téglafalazattal, és megfelelő díszítésekkel.¹⁶ Az emléktábla, a címer és a felirat megrendelése és elkészítése miatt egy évet csúszik a kápolna

⁹ ERDÉLYI Károly 1887, 19.

¹⁰ TÓTH Szabolcs 2008, 394.

¹¹ LÁSZLÓ József 1892, 10.

¹² TÚDÓS S. Kinga 2013, 30.

¹³ Ma a Székely Nemzeti Múzeumban található.

¹⁴ RNL Kov., Fond 48, dos. 45, 20.

¹⁵ RNL Kov., Fond 48, dos. 45, 14.

¹⁶ Uo., 31.

felszentelése, így az eseményre 1907. augusztus 19-én került sor. A márvány emléktáblát, amely ma az oltár fölött látható, a budapesti Gerenday A és Fia Márványmű-Gyára készítette,¹⁷ a következő felirattal: „*Itt nyugszik zágoni Báró Szentkereszty Stephanie, a Koronás Arany Érdemkereszt és az Erzsébet Rend tulajdonosa, Kézdivásárhely város díszpolgárnője, brünni Nemes Alapítványi tiszteletbeli hölgy, háromszéki megyei »Erzsébet« árvalány nevelő intézet, a kézdivásárhelyi »Stephanie« menedékház, a Kézdivásárhely és vidéki Rudolf kórház, a kézdivásárhelyi és vidéki Vöröskereszt Választmány és Fiókegylet, a kézdivásárhelyi Oltáregylet, a zágoni Jótékony Nőegylet és óvoda alapító elnöke. Született Kolozsvárt 1842. február 5-én, meghalt Budapesten 1906. május 26-án. Legyen áldott emlékezet! Itt nyugvó nemes porai felett hálás érzelemmel virraszt a kegyelet!*”

A fennmaradt költségvetési kimutatásokból kiderül, hogy a bárónő végrendeletében kért homlokzati feliratot és családi címet a budapesti Knapp és Steiner cég készítette és szállította a városba¹⁸. Ez azonban ma nem látható. Nagy Károly Szentkereszty Bélához írt egyik beszámolóleveléből azonban tudjuk,

hogy a betűk és a címer elkészültek, és fel is tették rendeltetési helyükre.¹⁹ A kápolna festését a kézdivásárhelyi Blatt Mihály festő-mázoló vállalta. Belső berendezéséről nem sokat tudunk, csupán említést találunk, hogy a híres budapesti Réta és Benedek oltárépítő cégnek – szobrokért és szállításért – 51 koronát fizettek, így csak következtetni tudunk, hogy az oltár építésénél ők dolgoztak.²⁰ Az augusztus 19-ei felszentelési ünnepségre a padok is elkészültek, amelyek azonban ma már nem díszítik a kápolnát.

A Szent István kápolna 1907. augusztus 19-ei felszentelésén a bárónő rokonain és barátain kívül, részt vett Háromszék vármegye főispánja és alispánja, a város tanácsa és különböző egyesületek, testületek vezetői. A kápolnánál ünnepélyes gyászmisét gróf Mikes János főesperes mondott, majd azt követően egy emlékünnepekre került sor az intézet udvarán felállított sátor alatt. Az ünnepségen pedig beszédet mondott Balázs Ferenc főesperes, püspöki biztos, Nagy Károly árvaházi igazgató, báró Szentkereszty Zsigmond, a bárónő testvére, valamint szavalt Szabó Jenő református lelkész és Gáspár István főgimnáziumi tanár.²¹

A háromszéki templomokban, plébániákon, valamint a kelementelki kápolnában található festmények jegyzéke (készítésük időrendjében)

Cím/téma: Krisztus születése (1. ábra)

Tulajdon/helyszín: zágoni római katolikus templom

Készítés dátuma: 1873

Technika (anyagkészítő, anyagápoló): olaj, vászon

Méret (magasság, szélesség): 76 × 76 cm

Keret mérete: kb. 12 cm

Aláírás/jelzés: a festmény hátán: Nach Coreggio B. Stephanie Szentkereszty 1873

Állapot: korának megfelelő

Korábbi előfordulás: Antonio Allegri da Correggio (1489–1534) *Krisztus születése*

Leírás: *Krisztus születése*-ábrázolás az itáliai érett reneszánsz festője, Antonio Allegri da Correggio után. Az eredeti Correggio-festmény a pásztorok imádását illusztrálja. A bárónő valójában a festmény csak egy részletét ragadja ki, pontosabban Mária és Krisztus alakját láthatjuk, amint Mária a megszülető Jézus teste fölé emelkedik. Az alakok balról kapják a megvilágítást, akár csak az eredeti festményen. Az eddig ismert Szentkereszty Stephanie-munkák közül ez a legkorábbi. A Zágonban nyugvó szülei emlékére adományozta a templomnak a bárónő. A festmény a főoltártól jobbra, a templom déli falán, az eredeti, aranyozott, kör betéttel ellátott keretben található. Az eredeti, Antonio Allegri da Correggio 1530 körül készült *Krisztus születése* festmény (190 × 285 cm) a drezdai képtárban található.

Cím/téma: Mária Magdolna (2. ábra)

Tulajdon/helyszín: ozsdolai római katolikus templom

Készítés dátuma: 1877

Technika (anyagkészítő, anyagápoló): olaj, vászon

Méret (mag., szél.): 154 × 98 cm

Keret mérete: kb. 20 cm

Aláírás/jelzés: a festmény hátán: B. PLOCKHORST után festette B. Szentkereszty Stephanie 1877.; Az Úr dicsőségére ajánlotta az ozsdolai templomnak 1890.

Állapot: megsötétedett, restaurálásra szorul

Korábbi előfordulás: Bernhard Plockhorst (1825–1907) *Noli me tangere*

Leírás: *Noli me tangere* (*Ne érints meg*)-ábrázolása a német festő, Bernhard Plockhorst után. A festmény teljes felületét kitölti a kinyújtott karokkal térdelő Mária Magdolna és a tőle félig elforduló, jobb kezét magasba tartó Krisztus alakja. Ahogyan Plockhorst is eredetileg, a bárónő Krisztust fehér lepelben, Mária Magdolnát pedig vörös ruházatban ábrázolja. Szentkereszty Stephanie fennmaradt munkáinak egyik legkorábbi alkotásáról van szó, talán ezzel is magyarázható az alakok nem túl tökéletes kidolgozottsága. A háttér, amely az eredeti Plockhorst-munka alapján egy jól kidolgozott tájkép, mára már teljesen elsötétedett. Az 1877-ben készített festményt a bárónő 1890-ben adományozta a Mária-Magdolna tiszteletére szentelt ozsdolai templomnak²², amelyet oltárképnek szánt, de közben átalakított

¹⁷ Uo., 86.

¹⁸ Uo.

¹⁹ Uo., 75.

²⁰ Uo., 86.

²¹ *Székegy Újság*, 1907. augusztus 20.

²² LÁSZLÓ József 1892, 9.

ták, modernizálták a templomot, így ma a főbejárattól jobbra egy különálló oltárfülkében található. A festmény teljes felülete megsötétedett, restaurálásra szorul. A keret eredeti, de az évek folyamán átfestették.

Cím/téma: Szeplőtelen fogantatás (3. ábra)
Tulajdon/helyszín: imecsfalvi római katolikus templom

Készítés dátuma: 1884 (?)

Technika (anyagkészlet, anyaghordozó): olaj, vászon

Méret (mag., szél.): 210 × 103 cm

Keret mérete: kb. 17 cm

Alírás/jelzés: a festmény hátán, de a rossz hozzáférés miatt nem sikerült kiolvasni

Állapot: korának megfelelő

Korábbi előfordulás: Bartolomé Esteban Murillo 1618–1682) *Szeplőtelen fogantatás*

Leírás: *Szeplőtelen fogantatás*-ábrázolása a spanyol barokk festő, Bartolomé Esteban Murillo után. A Napba öltözött asszony, vagyis az Apokalipszis asszonyának típusát láthatjuk a szeplőtlen fogantatás alakjaként, kezében lilium, feje körül csillagkoszorú, és a Nap fényében ragyog. Ez a fajta *Immaculata*-ábrázolás a 15. századtól az obszerváns ferencesek hatására terjedt el. Jelenleg a festmény az imecsfalvi katolikus templomban található, az oltártól jobbra, a szentély déli falán. Az 1660–1665 körül készült eredeti Murillo *Szeplőtelen fogantatás* a Madridi Nemzeti Múzeum Képtárában (Prado) található.

Cím/téma: Szeplőtelen fogantatás (4. ábra)

Tulajdon/helyszín: berecki római katolikus templom

Készítés dátuma: 1885

Technika (anyagkészlet, anyaghordozó): olaj, vászon

Méret (mag., szél.): 207 × 114 cm

Keret mérete: kb. 12 cm

Alírás/jelzés: a festmény hátán (a rossz hozzáférés miatt nem sikerült kiolvasni) elől jobb alsó sarok: B. Szentkereszty Stéphanie 1885

Állapot: korának megfelelő

Korábbi előfordulás: Bartolomé Esteban Murillo (1618–1682) *Szeplőtelen fogantatás*

Leírás: *Szeplőtelen fogantatás*-ábrázolása a spanyol barokk festő, Bartolomé Esteban Murillo után. A Napba öltözött asszony, vagyis az Apokalipszis asszonyának típusát láthatjuk a szeplőtlen fogantatás alakjaként, lába alatt a holdsarló, feje a Nap fényében ragyog. Ez a fajta *Immaculata*-ábrázolás a 15. századtól az obszerváns ferencesek hatására terjedt el. A Murillo másolatot a bárónő 1885-ben adományozza a berecki templomnak.²³ Ellentétben az imecsfalvi templomban található *Szeplőtelen fogantatás*-ábrázolással, itt Mária feje körül nem jelenik meg a csillagkoszorú és kezéből is hiányzik a lilium. Szentkereszty Stephanie fennmaradt festményei közül ez az egyetlen, amelyet a bárónő elől is ellát kézzel, mégpedig a jobb alsó sarokban. Jelenleg a festmény a berecki katolikus templomban található, az északi fal Mária-szobra fölött. Az 1660–1665 körül készült eredeti Murillo *Szeplőtelen fogantatás* a Madridi Nemzeti Múzeum Képtárában (Prado) található.

Cím/téma: Krisztus feltámadása (5. ábra)

Tulajdon/helyszín: futásfalvi római katolikus templom

Készítés dátuma: 1885

Technika (anyagkészlet, anyaghordozó): olaj, vászon

Méret (mag., szél.): 155 × 78 cm

Keret mérete: kb. 12 cm

Alírás/jelzés: a festmény hátán: Plockhorst után festette B. Szentkereszty Stephanie 1885.

Állapot: korának megfelelő

Korábbi előfordulás: Bernhard Plockhorst (1825–1907) *Krisztus feltámadása*

Leírás: *Krisztus feltámadásának* ábrázolása Bernhard Plockhorst német festő után. A bárónő 1885-ben adományozta a futásfalvi templomnak.²⁴ A középtérben a feltámadt Megváltót láthatjuk, aki úrrá lett a halál felett, a jobb kezét magasba emelve. Lábánál, a festmény bal oldalán, a Krisztus feltámadását hírül adó angyal palmaággal a kezében látható. A kép alsó regiszterében a Jézus sírját őrző három megriadt katona alakja látható. A festmény sötét tónusú háttéréből Krisztus fehér ruhás alakja emelkedik ki, hátulról kapva a megvilágítást. A festmény félköríves záródású. Eredeti, aranyozott fakeretben található, amelynek felső részén egy kisebb kereszt áll, alsó része pedig volutás díszben záródik. A kb. 12 cm széles keretet az évek folyamán újrafestették. A festmény jelenleg a futásfalvi templomban található, a főbejárattól balra, a templom északi falának támasztva, a földön. Plockhorst eredetije a berlini Immanuelkirche főoltárát díszíti.

Cím/téma: Fájdalmas anya (6. ábra)

Tulajdon/helyszín: kézdimartonosi római katolikus templom

Készítés dátuma: 1890

Technika (anyagkészlet, anyaghordozó): olaj, vászon

Méret (mag., szél.): 74 × 61,5 cm

Keret mérete: 15–22 cm

Alírás/jelzés: a festmény hátán: Sassoferato (1605–1685) után festette Br. Szentkereszty Stephanie 1890.

Állapot: korának megfelelő

Korábbi előfordulás: Giovanni Battista Salvi da Sassoferrato (1609–1685) *Fájdalmas anya*

Leírás: *Fájdalmas anya (Mater dolorosa)*-ábrázolás az itáliai barokk festő, Giovanni Battista Sassoferrato után. A fájdalmas Istenanya különösen népszerű Mária-ábrázolások közé tartozik. Általában keblébe, szívébe hatoló hét törrel szokták ábrázolni. Ebben az esetben tör nélkül, szomorú ábrázattal, összekulcsolt kezekkel jelenik meg a Szűzanya. A festmény az eredeti, aranyozott, kör betéttel ellátott keretben található ma is a kézdimartonosi római katolikus templomban, a déli bejárat fölött. Az eredeti Sassoferrato Mária-festmény a firenzei Uffizi Képtárban található.

Cím/téma: Krisztus születése (7. ábra)

Tulajdon/helyszín: kézdivásárhelyi Szentháromság római katolikus templom (Kanta)

Készítés dátuma: 1893

Technika (anyagkészlet, anyaghordozó): olaj, vászon

Méret (mag., szél.): 103 × 75 cm

Keret mérete: kb. 10 cm

Alírás/jelzés: a festmény hátán: Sassoferrato után festette Br. Szentkereszty Stephanie 1893.

Állapot: korának megfelelő

Korábbi előfordulás: Carlo Maratta (1625–1713) *Krisztus születése*

Leírás: *Krisztus születése (A szent éjszaka)*-ábrázolás az itáliai késő barokk festő, Carlo Maratta után. A festmény hátán Giovanni Battista Salvi da Sassoferrato neve szerepel, mint akiről

²³ Uo., 6.

²⁴ Uo., 7.

a bárónő másolta, de valójában ez a fajta Krisztus születése-ábrázolás (Mária a kis Jézussal és angyalokkal) csak Carlo Marattától ismert. A festmény majdnem teljes mértékben megegyezik a pár évvel később másolt, és a feltorjai plébánián található Krisztus születése-ábrázolással, amelyen a bárónő már Maratta nevét tünteti fel. A festményt Mária és a kis Jézus alakja uralja, körülöttük három angyalfej. Mindhárom angyal, akárcsak Mária tekintete Krisztusra szegeződik. A festmény sötét tónusú, a megvilágítást Jézus alakjától kapja. Eredeti, aranyozott keretben maradt fenn a festmény. Jelenleg a kantai plébánián található, megfelelő körülmények között tárolva.

Cím/téma: Mária a gyermek Jézussal (8. ábra)

Tulajdon/helyszín: kelementelki római katolikus kápolna

Készítés dátuma: 1895

Technika (anyagkészítő, anyaghordozó): olaj, vászon

Aláírás/jelzés: a festmény hátán: Murillo után festette Báró Szentkereszty Stephanie 1895-ben és megboldogult jó testvére Irene iránti szeretete és kegyelete örök emlékére a kelementelki templomnak ajándékozta 1898-ban.

Állapot: megsötétedett, restaurálásra szorul

Korábbi előfordulás: Bartolomé Esteban Murillo (1618–1682) *Mária a gyermek Jézussal*

Leírás: *Mária a gyermek Jézussal*-ábrázolás a spanyol barokk festő, Bartolomé Esteban Murillo után. Teljes alakos Mária-ábrázolás, kezében kis Jézussal, sötét háttér előtt, piederstálon ülve. Míg Mária tekintete enyhén fölfele, Jézus tekintete a nézőre szegeződik. Az 1898-ban adományozott festmény a kelementelki római katolikus kápolna főoltárképe. A bárónő nővére, Szentkereszty Iréne ide, a Szentkereszty család által építtetett kápolnában van eltemetve, ennek tiszteletére és emlékére ajánlotta fel a templomnak festményét Szentkereszty Stephanie. A kápolna szentélyének diadalívbe egy márvány emléktáblát is elhelyeztetett a következő felirattal: „Itt nyugszik zágoni Báró Szentkereszty Iréne, született Kolozsvárt 1854. április 14-én, meghalt Árcoban 1897. december 20-án. Mint jótékonyágnak anyaga, az ártatlanság szárnyain, lebegtet át a földi pályatér: Nem vihetett az út máshova, mint az örök boldogságba. Csak a hit gyógyíthatja be az érted véző szíve sebé. A gyöngéden szerető jó testvér zágoni Báró Szentkereszty Iréne örök emlékére festette ezen oltárképet szeretete és kegyelete jeléül Stephánia.”

Az eredeti, 1670 körül festett Murillo *Mária a gyermek Jézussal* festménye (166 × 115 cm) a drezdai képtárban található.

Cím/téma: Szent Mihály arkangyal (9. ábra)

Tulajdon/helyszín: lemhenyi Szent Mihály-hegyi római katolikus templom

Készítés dátuma: 1899

Technika (anyagkészítő, anyaghordozó): olaj, vászon

Méret (mag., szél.): 208 × 103 cm

Keret mérete: kb. 12 cm

Aláírás/jelzés: a festmény hátán: Az Úr dicsőségére festette a Lemhenyi templomnak Guido Reni után Báró Szentkereszty Stéphanie 1899.

Állapot: restaurálásra szorul

Korábbi előfordulás: Guido Reni (1575–1642) *Szent Mihály arkangyal*

Leírás: *Szent Mihály arkangyal*-ábrázolás Guido Reni itáliai festő után. Szárnyas lovagként, harci öltözetben, fényes fegyverzetben jelenik meg a főangyal. Jobb kezében jelképe, a hatal-

mas és fényes kardja, mellyel legyőz minden gonoszt. Bal lábával a gonoszt megtestesítő Lucifer fejére lép, akit letaszít az égből, így juttatva a pokolba őt. A bárónő 1899-ben adományozta a lemhenyi Szent-Mihály-hegyi templomnak, mint főoltárkép, és jelenleg is ott található. Igaz, a templomot ritkán – csak búcsúkor, Mindenszentek ünnepén és temetések alkalmával – használják, ezért elhanyagolt állapotban van mind az oltárkép, mind az eredeti keret is. Guido Reni eredeti *Szent Mihály arkangyal* ábrázoló hatalmas méretű festménye (293 × 202 cm) a római Kapucinusok templomában (Santa Maria Concezione dei Cappuccini) található.

Cím/téma: Szent Ilona látomása (10. ábra)

Tulajdon/helyszín: gelencei római katolikus templom (1853–1899 között épült)

Készítés dátuma: 1900

Technika (anyagkészítő, anyaghordozó): olaj, vászon

Méret (mag., szél.): 204 × 142 cm

Keret mérete: kb. 15 cm

Aláírás/jelzés: a festmény hátán: Az Úr dicsőségére festette a Gelencei templomnak Paul Veronese után Báró Szentkereszty Stéphanie 1900.

Állapot: korának megfelelő

Korábbi előfordulás: Paolo Veronese (1528–1588) *Szent Ilona látomása*

Leírás: *Szent Ilona* ábrázolása a velencei késő reneszánsz festő, Paolo Veronese után. Ilona császárné Konstantin, az első keresztény császár anyja volt. A legenda szerint álmában, egy látomásból tudja meg, hogy hol található az Igaz Kereszt, amelyre Krisztust feszítették. Ez az alvó, elszenderedő Ilona alakja jelenik meg a bárónő munkáján. Igaz, Veronesenek két Szent Ilona ábrázolása is ismert. Egyik 1565, a másik 1580 körül készült. A koncepció mindkettőnél ugyanaz, csak a motívumok használata más. A bárónő Veronese későbbi, az 1580-as verzióját festi meg, amelyen a császárnő 16. századi ruházatban, koronával a fején jelenik meg. A festmény jobb oldalán, a nézőnek háttal, az angyal jelenik meg, mely megmutatja neki a keresztet. A festményt 1901 nyarán adományozta Szentkereszty Stephanie az újonnan épült gelencei templomnak, amelyet oltárképnek szánt, és amely a korabeli feljegyzések alapján 600 korona értéket képviselt.²⁴ Sajnos egyik oltáron sem volt elhelyezhető, így már akkor a templom belső falára került. Ma a templom főbejáratától jobbra, a Szent Antal oltár fülkéjében található. Az eredeti Veronese *Szent Ilona*-ábrázolás (166 × 134 cm) a Vatikáni Képtárban tekinthető meg.

Cím/téma: Krisztus születése (11. ábra)

Tulajdon/helyszín: feltorjai plébánia

Készítés dátuma: 1901

Technika (anyagkészítő, anyaghordozó): olaj, vászon

Méret (mag., szél.): 103 × 75 cm

Keret mérete: kb. 10 cm

Aláírás/jelzés: a festmény hátán: Az Úr dicsőségére Maratti után festette Br. Szentkereszty Stéphanie 1901.

Állapot: restaurálásra szorul, sérült, a bal alsó részén függőleges szakadás

Korábbi előfordulás: Carlo Maratta (1625–1713) *Krisztus születése*

Leírás: *Krisztus születése (A szent éjszaka)*-ábrázolás az itáliai késő barokk festő, Carlo Maratta után. A festményt Mária

²⁵ Gelencei római katolikus plébánia levéltára. *Napló Könyv. A Gelencei Haralyi és Hilibi Megyékben történt és történelmük időn-*

kénti följegyzése, 1901, 107.

és a kis Jézus alakja uralja, körülöttük három angyalfej. Mindhárom angyal, akárcsak Mária tekintete Krisztusra szegeződik. A festmény sötét tónusú, a megvilágítást Jézus alakjától kapja. Eredeti aranyozott keretében maradt fenn a festmény, melyet nemrég újrafestettek. A festmény sérült, a bal alsó részén függőleges szakadás található, restaurálásra szorul. Jelenleg a feltorjai plébánián található, megfelelő körülmények között tárolva.

Cím/téma: Szent Adalbert püspök és vértanú (12. ábra)
Tulajdon/helyszín: bélaflvai római katolikus templom
Készítés dátuma: 1901
Technika (anyageszköz, anyaghordozó): olaj, vászon
Méret (mag., szél.): 172 × 125 cm

Keret mérete: kb. 7 cm
Alírás/jelzés: a festmény hátán: Az Úr dicsőségére festette B. Szentkereszty Stéphanie 1901.
Állapot: korának megfelelő
Korábbi előfordulás: -

Leírás: *Szent Adalbert püspök és vértanú* ábrázolása. Adalbert püspöki palástban jelenik meg, bal kezében a püspöki botját, jobb kezében a vértanúságát jelképező dárdákat tartja. Az enyhén jobb fele forduló püspök alakját két oszloplábazat és egy sötét drapéria elé helyezi a bárónő, a festmény monumentalitását hangsúlyozva. A festmény a Szent Adalbert püspök tiszteletére szentelt a bélaflvai templom főoltárképe.

Az Incze László Céhtörténeti Múzeumban található festmények jegyzéke

Cím/téma: Részlet a római Campagnából Ceraites mellett (13. ábra)

Tulajdon/helyszín: Incze László Céhtörténeti Múzeum
Leltári szám: C7 (Tájkép)
Készítés dátuma: -
Technika (anyageszköz, anyaghordozó): olaj, vászon
Méret (mag., szél.): 73 × 97 cm
Keret mérete: kb. 8,5 cm
Alírás/jelzés: a festmény hátán: Markó után Festette: B. Szentkereszty Stéphanie
Állapot: korának megfelelő
Korábbi előfordulás: id. Markó Károly (1793–1860)
Részlet a római Campagnából Ceraites mellett

Leírás: A Rómához közeli híres Campagna vidékének ábrázolása id. Markó Károly után. A római Campagna sziklás tája közelgő viharban, néhány, csupán alig kivehető emberalakkal. Markó Károly neve a magyar művészettörténetbe, mint a tájképfestészet megeremelője vonult be. Tájképei idilli hangulatúak, már életében magyar Claude Lorrain-ként ünnepelték. A bárónő általában nem ragaszkodik az eredeti méret visszaadásához, de ebben az esetben a Markó festményt eredeti méretében másolta. Az id. Markó Károly 1843-ban festett munkája a budapesti Nemzeti Galériában található.

Cím/téma: Bűnbánó Magdolna (14. ábra)
Tulajdon/helyszín: Incze László Céhtörténeti Múzeum
Leltári szám: C8
Készítés dátuma: -
Technika (anyageszköz, anyaghordozó): olaj, vászon
Méret (mag., szél.): 65 × 101 cm
Keret mérete: kb. 22 cm
Alírás/jelzés: a festmény hátán: Nach Batoni. 1708–1787

B. Stephanie Szentkereszty
Állapot: restaurálásra szorul, alsó része sérült
Korábbi előfordulás: Pompeo Girolamo Batoni (1708–1787) *Bűnbánó Magdolna*

Leírás: *Bűnbánó Magdolna* ábrázolása az itáliai festő, Pompeo Girolamo Batoni után. A szépséges Magdolna az örök aszszony megtestesítőjeként egy barlangban jelenik meg előttünk. Bűnbánóként főként a 15. századtól kezdve ábrázolták, barlangban vagy a pusztában. A szent előtt a nyitott imakönyv és a koponya a földi mulandóság jelképe. A festmény alsó része sérült, a festékréteg enyhén lepergett, restaurálásra szorul. Az eredeti Batoni féle *Bűnbánó Magdolna*-ábrázolás az 1945-ös drezdai bombatámadáskor elpusztult.

Cím/téma: Vadászok (15. ábra)
Tulajdon/helyszín: Incze László Céhtörténeti Múzeum
Leltári szám: C9 (Pásztorok)
Készítés dátuma: 1894
Technika (anyageszköz, anyaghordozó): olaj, vászon
Méret (mag., szél.): 100 × 64 cm
Keret mérete: kb. 15 cm
Alírás/jelzés: a festmény hátán: Vicenz Melka után festette B. Szentkereszty Stephanie 1894.
Állapot: megsötétedett, restaurálásra szorul
Korábbi előfordulás: Melka Vince (1834–1911)

Leírás: Hegyi tájkép vadászokkal Melka Vince, a Prága környékéről Erdélybe honosodott kolozsvári festőművész után. Melka – aki egyébként kortársa volt Szentkereszty Stephanie-nek, így nem kizárt, hogy Kolozsváron találkozhattak is – gyakran megfordult erdélyi főúri kastélyokban, udvarházakban, egyik kedvelt témája pedig a vadászat volt. Jelen másolat egy ilyen vadászatból hazatérő, hegyi patakon átkelő két vadász alakját jeleníti meg. A festmény felső festékrétege megsötétedett, restaurálásra szorul.

Cím/téma: Tájkép (16. ábra)
Tulajdon/helyszín: Incze László Céhtörténeti Múzeum
Leltári szám: C10
Készítés dátuma: 1898
Technika (anyageszköz, anyaghordozó): olaj, vászon
Méret (mag., szél.): 82 × 153 cm
Keret mérete: kb. 14 cm
Alírás/jelzés: a festmény hátán: MELKA VINCE után festette B. Szentkereszty Stéphanie 1898.
Állapot: korának megfelelő
Korábbi előfordulás: Melka Vince (1834–1911)

Leírás: Tavasz tájkép a Prága környékéről Erdélybe honosodott kolozsvári festőművész, Melka Vince után. Talán a Retyezátban található legmélyebb tengerszemet, a Zenóga-tavat örökíti meg, ugyanis Melka szívesen rajzolta a retyezáti tájat. Nagyméretű munkáról van szó, amelynek majdnem kétharmad részét a beborulni látszó szürkés-fehér égbolt teszi ki. A festmény alsó szegmensében pedig a sziklás tó terül el.

Cím/téma: Csendélet (17. ábra)
Tulajdon/helyszín: Incze László Céhtörténeti Múzeum
Leltári szám: C11
Készítés dátuma: -
Technika (anyageszköz, anyaghordozó): olaj, vászon
Méret (mag., szél.): 73,5 × 93 cm

Keret mérete: kb. 10 cm
Alírási/jelzés: -
Állapot: sérült, restaurálásra szorul, a bal alsó részén függőleges szakadás
Korábbi előfordulás: -

Leírás: Asztali csendélet gyümölcscsel, virággal és díszserleggel. Az őszirózsacsokor mellett számos gyümölcs: szőlő, barack, sárgadinnye, gránátalma és papaja. Mögöttük pedig egy aranyozott díszes serleg, tetején Amor alakjával. A festmény sérült, a bal alsó részén függőleges szakadás található, restaurálásra szorul.

Cím/téma: Csendélet (18. ábra)
Tulajdon/helyszín: Incze László Céhtörténeti Múzeum
Leltári szám: C12
Készítés dátuma: -
Technika (anyageszköz, anyaghordozó): olaj, vászon
Méret (mag., szél.): 72 × 101,5 cm
Keret mérete: kb. 15 cm
Alírási/jelzés: -
Állapot: korának megfelelő
Korábbi előfordulás: -

Leírás: Asztali csendélet gyümölcsökkel és ónedénnyel. Fehér terítón különböző gyümölcsök: alma, körte, szilva, narancs és szőlő. A háttérben sötét drapéria előtt egy füles ónedény. Barna, zöld és szürke színek árnyalatai dominálnak, monokróm színvilágot kölcsönözve a festménynek.

Cím/téma: Csendélet (19. ábra)
Tulajdon/helyszín: Incze László Céhtörténeti Múzeum
Leltári szám: C13
Készítés dátuma: -
Technika (anyageszköz, anyaghordozó): olaj, vászon
Méret (mag., szél.): 60 × 91 cm
Keret mérete: kb. 9 cm
Alírási/jelzés: a festmény hátán: Festette: Báró Szentkereszty Stephánie
Állapot: korának megfelelő
Korábbi előfordulás: -

Leírás: Gyümölcs csendélet. A festmény központi részét egy kettévágott nagy görögdinnye teszi ki, körülötte: sárgadinnye, szőlő, narancs, barack. A kép jobb oldalán egy díszes talpas pohár. A bal felső sarokban kitekintünk a képből, felhős égbolt jelenik meg oszloplábazattal, azt az érzést keltve, hogy a gyümölcsök egy tornác, egy erkély korlátjára vannak helyezve.

Dobolyi Annamária – művészettörténész, Incze László Céhtörténeti Múzeum, Kézdivásárhely, 10. Udvartér 1. szám, RO-525400

Levéltári források

Arhivele Naționale Serviciul Județean Cluj, Cluj Napoca – Romániai Nemzeti Levéltár Kolozs Megyei Főosztálya, Kolozsvár (RNL Kol.)

- Fond 432, Inv. 1298, Dos. 539: *Szentkereszty Stefánia levelezései (1853–1855)*

Arhivele Naționale Serviciul Județean Covasna, Romániai Nemzeti Levéltár Kovászna Megyei Irodája, Sepsiszentgyörgy (RNL Kov.)

- Fond 48, Inv. 57, Dos. 45: *Szentkereszty Stefánia iratai (1871–1921)*

Gelencei római katolikus plébánia iratai. *Napló Könyv. A Gelencei Haralyi és Hilibi Megyékben történt és történendők időnkénti följegyzése*

Zágoni római katolikus plébánia iratai

Szentkereszty Stefánia naplója (részlet). *Naplóm a Cannesba töltött időről és odautazásról 1890 január 17-től április 17-ig*

Irodalom

ERDÉLYI Károly

1887 A háromszékmezei „Erzsébet” árvaleány-nevelő-intézet története, in: *A háromszékmezei „Erzsébet” árvaleány-nevelő intézet első évkönyve 1872-től 1887-ig*, Budapest.

INCZE László

2006 Egy élet a közjó szolgálatában, in: *Kézdivásárhely évkönyve 2006*, Kézdivásárhely, 101–102.

LÁSZLÓ József

1892 *Harmadik tudósítvány a legfölségesebb oltári szentség imádására és a szegény templomok segélyezésére az Urnak 1876. évében Árpádházi Szent Erzsébet napján Erzsébet felséges királynékné névünnepén Zágoni Báró Szentkereszty Stephanie kezdeményezése folytán alakult Kézdivásárhelyi Oltáregyletről 1880–1892.* (Összeállította László József lemhényi plébános), Kézdivásárhely.

PÉTER János

é.n. Szentkereszty Stefánia, in: *A Székelyföld és székely nagyjaink* (szerk. dr. Péter János), Kézdivásárhely, 243–249.

TÓTH Szabolcs

2004A Szentkeresztyek Háromszéken, *Székelyföld*, 2004. március, 8. évfolyam, 3. szám, 41–61.

2008 Oltáregyletek Háromszéken, *Acta Siculica 2008*, Sepsiszentgyörgy, 391–400.

TÜDŐS S: Kinga

2013 Árvák könnyeit letörölni. Báró Szentkereszty Stephanie a székelyek Nagyasszonya, in: *Üzenet az utókornak*, Kézdivásárhely, 25–31.

Hírlapok, folyóiratok

- Háromszék* = *Háromszék*, Sepsiszentgyörgy, 2012.
Kolozsvári Közlöny = *Kolozsvári Közlöny*, Kolozsvár, 1871.
Székely Újság = *Székely Újság*, Kézdivásárhely, 1906–1907, 1931.

Activitatea artistică a Baronesei Stephanie de Szentkereszty

(Rezumat)

Studiul de față își propune documentarea picturilor realizate de baroneasa Stephanie de Szentkereszty. Majoritatea picturilor în ulei, pictate de baroneasă sunt copiate după artiști de renume, dar sunt mai puțin cunoscute din punct de vedere artistic. Ele fiind relevante pentru activitatea caritativă, asumată de Baroneasă pe tot parcursul vieții. Memoriile, studiile apărute fac puține referiri la activitatea acesteia în domeniul artelor plastice. Din acest motiv, în anul 2013 am efectuat cercetări în această temă. Lucrare de față prezintă 19 picturi, dintre care 12 sunt în proprietatea unor biserici, iar alte șapte piese sunt în posesia muzeului din Târgu Secuiesc. Totodată studiul conține și detalii privind istoria construcției capelei funerare ridicată după moartea Baronesei, care este monument istoric (CV-II-a-B-13276).

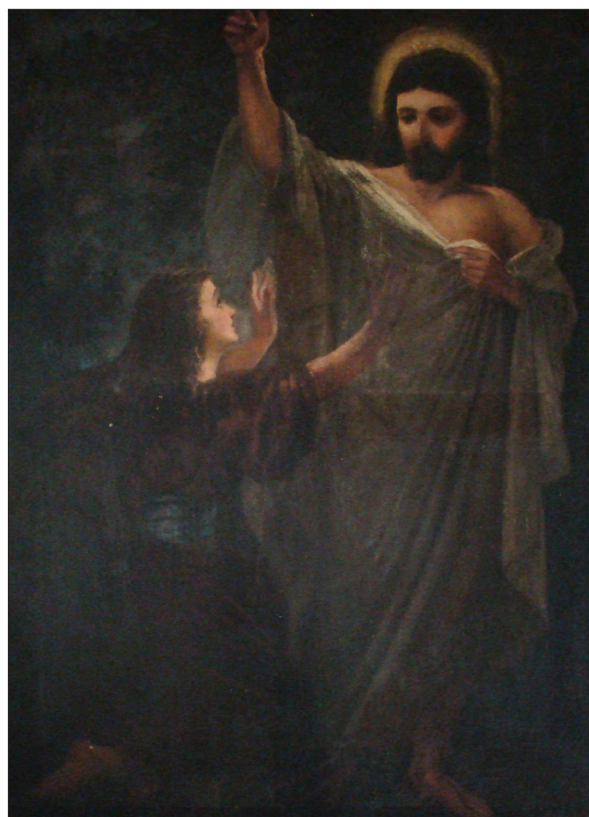
The Artistic Work Of Baroness Stephanie Szentkereszty

(Abstract)

The aim of our study is to identify and describe the remaining paintings of the Baroness Stephanie Szentkereszty, even though from an artistic point of view these are not as prominent or recognized, but they reflect the life and work of the baroness dedicated to charity. There are very few published information about the artistic activity of the Baroness, thus our research started in 2013 aims to complete this knowledge. The study deals with 19 works, from which twelve belongs to different churches and seven can be found in museums. The paper also treats the case of the funerary chapel built after her death, which is now a historical monument.

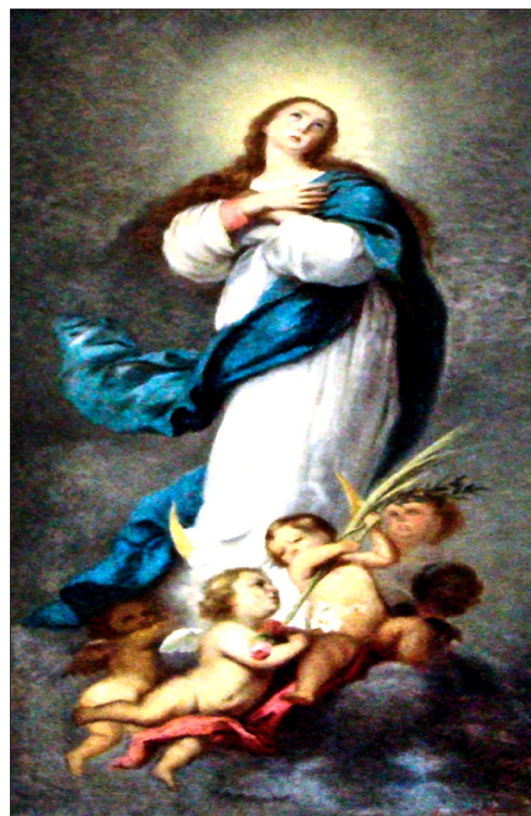
1. ábra Krisztus születése

2. ábra Mária Magdolna

3. ábra Szepplőtelen fogantatás

4. ábra Szepplőtelen fogantatás

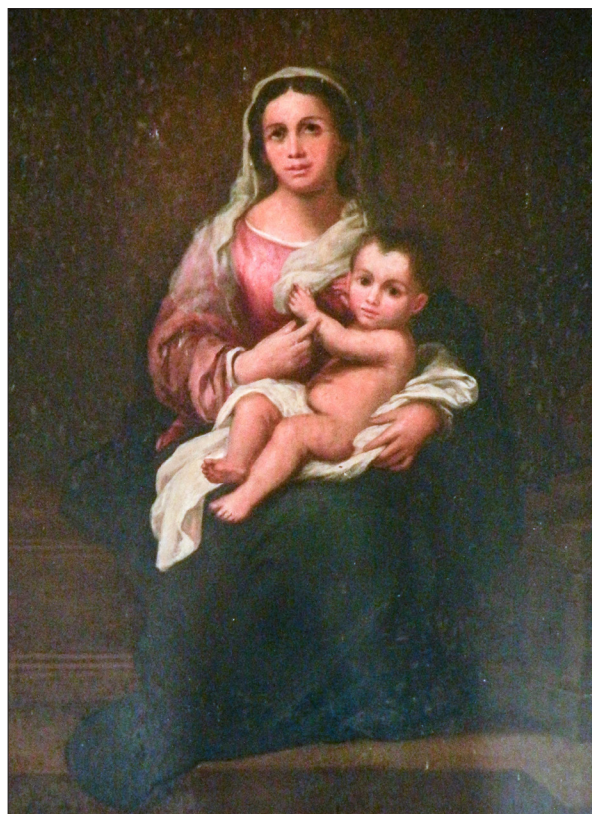
5. ábra Krisztus feltámadása

6. ábra Fájdalmas anya

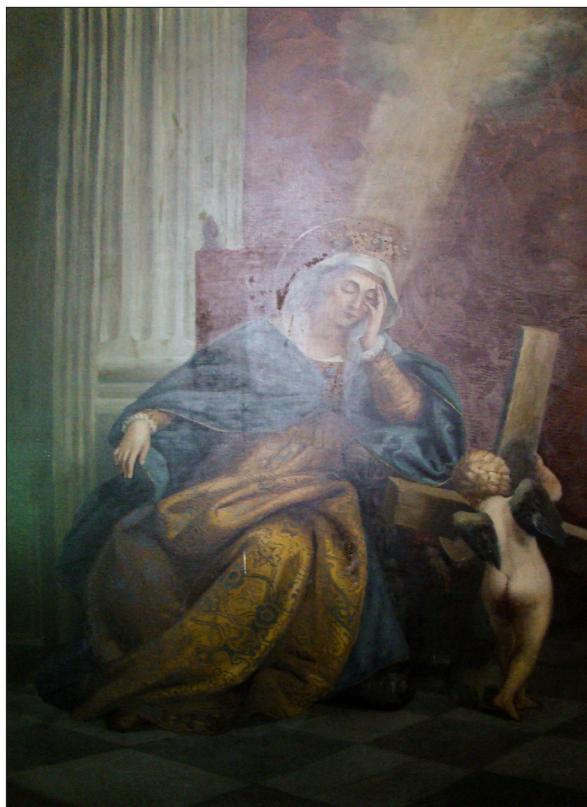
7. ábra Krisztus születése

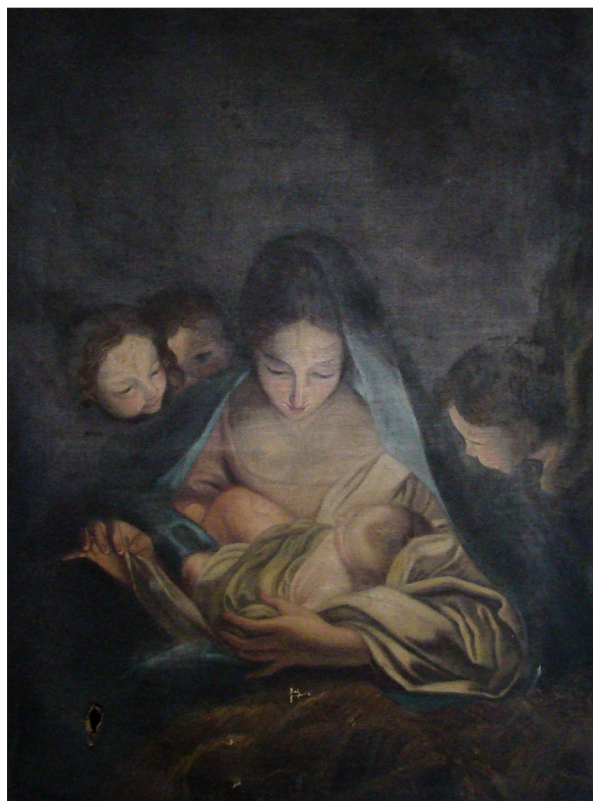
8. ábra Mária gyermek Jézussal

9. ábra Szent Mihály arkangyal

10. ábra Szent Ilona látomása

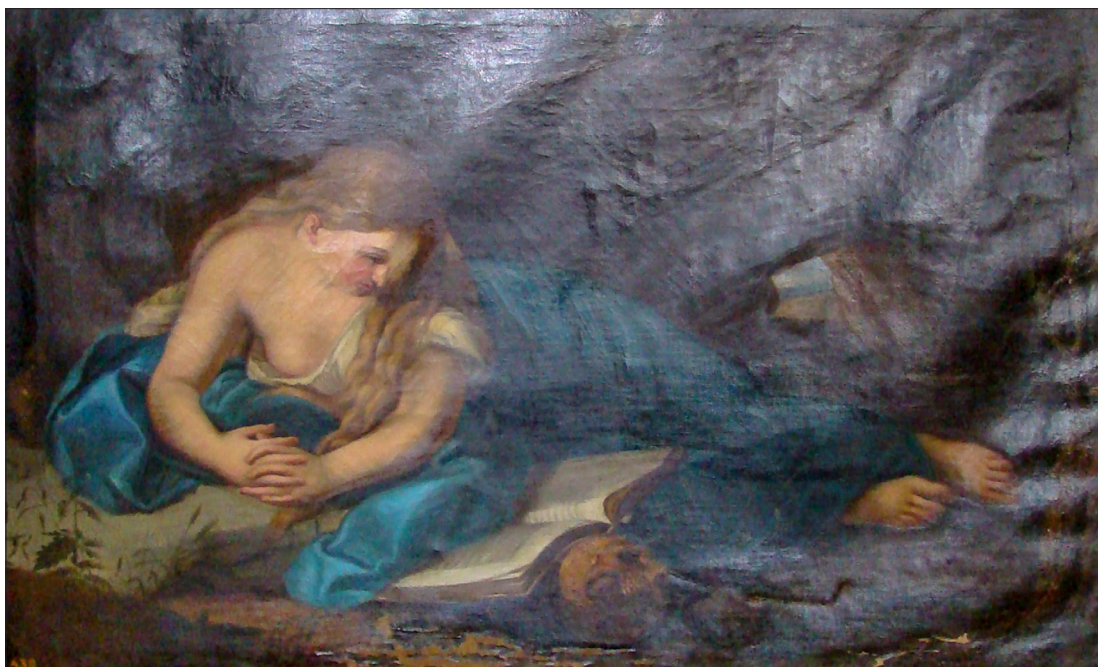
11. ábra Krisztus születése

12. ábra Szent Adalbert püspök és vértanú (részlet)

13. ábra Részlet a római Campagnából Ceraites mellett

14. ábra Bűnbánó Magdolna

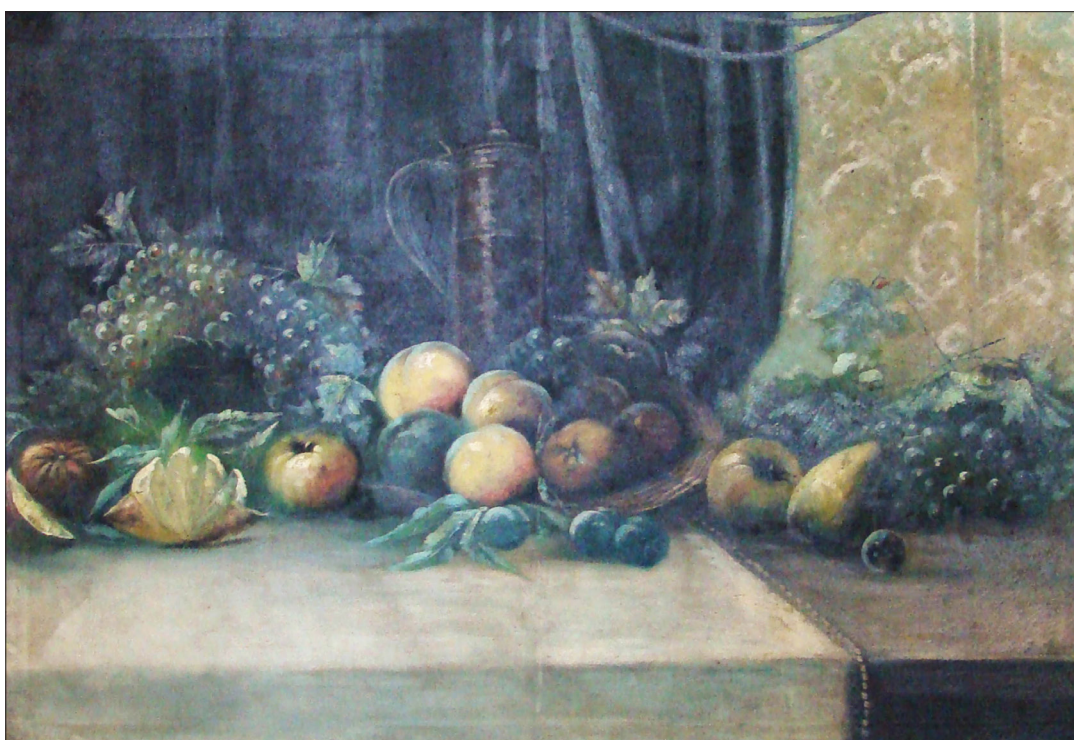
15. ábra Vadászok (Pásztorok)

16. ábra Tájkép

17. ábra Csendélet

18. ábra Csendélet

19. ábra Csendélet